Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars secunda - Cod. Aug. perg. 23

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum V

urn:nbn:de:bsz:31-41582

Visual Library

a cibo ſed et ab omnibus iniquitatibus et illicitis voluptatibus ſeculi abſtinere Unde bñ. Si ſola gula peccauit ſola ieiunet et ſufficit Si vero et peccauerint cetera membra cur non ieiunent et ipſa Jeiunet ergo oculus a curioſis aſpectibus et omni petulancia ut bene humiliatus coherceatur in pena q̄ male liber vagabatur in culpa Jeiunet auris nequiter pruriens a fabulis et rumoribus et quecumq; ocioſa ſunt et ad ſalutem anime ꝑtinencia Jeiunet lingwa a detractōe et murmuracione ab inutilibus verbis atq; ſcurrilibus verbis Jocundum ſꝫ ob grauitate ſilencij ab ipſis que videri poterant neceſſaria Jeiunet manus ab ocioſis ſignis et operibus omnibus quecumq; nō ſunt imperata Sꝫ multo magis anima ipſa ieiunet a vicijs et ꝓpria voluntate ſua Et enim ſine ieiunio li' cetera a dn̄o reprobantur ſicut ſcriptum eſt Ecce in diebus ieiunij noſtri inuenitur voluntas vr̄a Non ſolum autem ab illicitis ſꝫ ab ipſis quoq; licitis oportet nos ieiunare ſi ea nobis que prius commiſimus illicita volumus condonari. Hec Bñ. Et ſcdm beda Dicit ieiuniū generale eſt nō ſolū ab eſcis ſꝫ a cunctis illecebris abſtinere carnalibus immo ab omnibus viciorum paſſionibus. ſic et oracio generalis non ſolū in verbis eſt quibus diuinam clemenciam inuocamus Verum eciam in omnibus que in obſequium nr̄i conditoris fidei deuocōe gerimus teſte aplō qui ait Sine intermiſſione orate hec Beda Tunc quippe ſine intermiſſiōe oramus cum ea ſolum opera gerimus que nos pietati commendent auctoris Semper enim orat qui ſemper bene facit et in bono pſeuerat Oratio

Domine ihū xpe qui nos humilitatem verbo et exemplo docuiſti da michi ut nūq̄ alta ſꝫ ſemper humilia de me corde ſenciam ore proferam et opere oſtendam Eripe me et cuſtodi a malignis ſpiritibus et defende ab omnibus inimicis viſibilibus et inuiſibilibus et pra michi o ſaluator meus et deus meus ut ieiunijs et oracionibus inſiſtens intentus cu-tas immundorum ſpirituum et prauorum hominum temptaciones valeam te iuuante ſuperare et ab hoſtibus mentis et corporis merear te miſerante liberari et ſemper ſaluus eſſe amen

De tributo pro domino et petro ſoluto et de queſtione diſcipulorum ſuper maioritate eorum

Et quia ex hijs que dominus egerat et dixerat in ih̄rlm iudei querebant eum occidere ideo ad paſcha nolebat in iudea ambulare quia nō dum hora eius venerat et ut oſtenderet q' aliquando perſecucionem fugere licet fidelibus ſuis ext Unde aug' Non perdiderat poteſtatem ſꝫ infirmitatem conſolabatur fragilitatem futurum enim erat ut aliquis fidelis ſe abſconderet et ideo preceſſit in capite ne membro poſtea obiceretur ꝓ crimine In galilea igitur in terra ubi erat conceptus et nutritus conuerſabatur cum diſcipulis ſuis Et ſcdm Criſ. ne diſcipuli dicerent qua de cauſa continue hic conuerſamur rurſus de paſſione eis loquitur ut qui aſſueti circa negocium mortis xpi minus cum venerit ſcandalizarentur Et cum morte ſua eciam predixit ſuam reſurreccionem ne in paſſione eius incurrerent deſperacionem Unde dixit ad eos ponite vos in cordibus vr̄is ſermones iſtos ſꝫ que ſecuntur de mea paſſione et reſurreccione quia eorum recordacio et memoria utilis eſt valde. Filius enim hominis tradendus eſt ſꝫ a patre ꝑ caritatem nimiam a ſe ipſo ꝑ obedienciam voluntariam a dyabolo per ſuggeſtionem iniquam a iuda per cupiditatem maximam a iudeis ꝑ inuidiam doloſam a pylato per puſillanimitate indebitam et manus hominum i. diuerſarum nacionum qui habuerunt ſeruicium ſꝫ iudeorum et gencium et diuerſorum ſtatuum quia militum regum principum ſacerdotum Religioſorum et ſcolarium et occident eum magna iniquitas quia homines occidant hominem ſaluatorem et ne hijs auditis triſticia abſorbeantur ſubiungit et tercia die reſurget ut triſtibus leta ſuccedant

Et contriſtati ſunt vehementer quia eius ſocietas ita erat eis dulcis et grata q' nō

[N]on mirum si contristati sunt passione eius audita ut enim ait Jeronimus pro dilectione magistri nihil de eo sinistrum et humile patiuntur audire. Et contristati sunt non attendentes ad id quod dixerat et tertia die resurget et nec noviter audita neque tantum predicata potuit eos cohibere a tristicia videlicet Jeronimus. Semper prosperis ad misceret tristicia ut cum tempore venerit non tereant apostolos si a premeditatis feriantur animus. Si enim contristat quod occidendus est debet letificare quod die tercia dicitur surrecturus. Sic tristicia semper acciderit quis sustinuerit si prospera quis non contempnet [illegible] Jeronimus. At illi ignorabant verbum istud scilicet de eius passione et erat velatum ante eos ut non sentirent illud aperte quod secundum Bedam non tantum ingenii tarditate quam de pio salvatoris amore contingebat quia carnales adhuc et rudes ac misterii crucis ignari spiritualia non capientes quem deum verum cognoscebant moriturum credere nequibant nec intelligebant quomodo in una persona mori et non mori poterat. Galilea interpretatur volubilis et ideo per hoc quod dominus ibi predixit passionem suam discipulis significavit quod memores esse debemus mortis Christi ac etiam nostre quam diu sumus in volubilitate presentis vite. Et cum venissent capharnaum accesserunt qui didragma accipiebant exactores scilicet tributi ex parte cesaris augusti ad petrum quia secundum Jeronimum pro signorum magnitudine non audebant aggredi dominum et dixerunt ei magister vester non solvit didragma quasi dicerent dic ei ut solvat. Non faciebant mentionem de apostolis quia non accipiebant nisi a capitaneis. Capharnaum erat civitas principalis in galilea et ideo ibi manebant qui tributum colligebant ex parte romanorum quibus iudea erat subiecta et quilibet capitaneus domus solvebat didragma id est duplex dragma et in solvendo dicebat Ego profiteor me esse sub romano imperatore. Et quia dominus nutritus erat in nazareth quod est opidum galilee subiacens urbi capharnaum ideo ibi exigitur ab eo tributum. Capharnaum quod villa consolationis vel ager

[p]inguedinis interpretatur et ubi tributum a Christo petitur significat illum qui dat se delectationibus et solaciis huius mundi a quo dyabolus petit tributum sibi dari et vix evadet quin solvat aliquod tributum peccati. ¶ Et nondum quod dragma inter ceteras genus est monete habens ymaginem regis et valebat decem nummos usuales de qua in luca dicitur que mulier habens dragmas decem [illegible]. Item est genus ponderis et sic accipitur in medicina. Sed dragma dragmatis neutri generis est genus carminis ubi alii incipiunt et alii respondent et sic dicitur dulcia cantica dragmatis. Item est quarta pars stateris. Stater vero idem est quod siclus qui habet viginti obulos didragma media pars et dragma quarta pars est et ideo unus stater sufficiebat ad solvendum pro duobus quia taxatio census erat didragma id est denarius qui pro capite solvebatur. Sed ut sequitur stater de ore piscis afferri iubetur. Obulus ut dicitur quasi unus parvus turonensis quorum viii valent unum turonensem grossum et sic quilibet capitaneus solvebat annuatim quasi decem turonenses parvos. ¶ Dominus autem licet quod de petitione tributi petro dictum erat intelligens misit eum ad mare ut hamum mitteret et piscem qui primus ascenderet id est quem caperet illum tolleret et staterem valentem duo didragmata que dimidiam unciam faciunt de ore eius sumens pro domino et pro se solveret. Ex quo divinitas eius patuit cum futura contingencia certitudinaliter predixit Beda Jeronimus. Quod primum mirer hic nescio utrum prescientiam stateris in ore piscis an magnitudinem virtutis si ad verbum eius mox stater in ore piscis creatus est. Spiritualiter piscis est Christus mare mundus hamus mors stater inventus in ore precium redemptionis nostre predicatione Christi ore et sic solutum est tributum et nos liberati sumus. Moraliter penitenti dicitur vade ad mare id est in amaritudines peccati consideratione et mitte hamum in contritionis compunctione et capto ore in confessione invenitur staterem da in satisfactione et sic liberatur peccator a tributo dyaboli

aboli exactois ¶ Soluit aut dom⁹ tbutu
non ex debito quia s̄m utriuqz naturaz erat
filius regis et per oīs liber a tributo quia re-
gum filij in oī regno sunt liberi s̄ ex hmlit̄e
tm̄ hoc fecit subdēdo se minori et soluendo
quod non debebat et ne questores census
scandalizaret docens per hoc nos esse hu-
miles et uitare ne scandala per nos fiant
Soluit etiā et pro petro dare tbutu in signū
q̄ petrus erat caput alioꝝ quia census dabā
ꝑ capite seu capitaneo tm̄ didragma ut dāu
est q̄tinet duplex dragma et ꝑ unū pt in-
telligi penalitas corpis sc̄ fames sitis et hu-
iusmodi per aᵈ aut penalitas mentis sc̄ ti-
mor tristiā et hu⁹modi hoc aut duplex dg̃-
ma dz reddē cuilibz Impatori oīm ꝑ pc̄to ꝓ-
moru parentū qd̄ fiat pacient̄ tollerando
penalitates predc̄as lz aut xp̄c nō habēt
pc̄tm tamē reddere uoluit pro salute oīm et
quia carne assumpsit similem peccatrici s̄ nō
nō pc̄tm Ipe quidem redemptor corp⁹ et a-
nimaz in precio posuit et sic unā dragm̃a
soluit eodeqz precio etiā liberā facta fuit z
quia petru etiā ꝯfecit io etiā pro eo censū
soluit ubi Jeō. Et pulchre idipm dat̄ pciū
s̄ diuisum est quia pro petro q̄ ꝑ peccatore
preciū reddebat̄ dūs aut m̄ pc̄tm nō fecit
Ondit̄ aut similitudo carnis dn̄ eodē et dūs
et seruus pc̄to liberant̄. dūs ergo tbuta nō debe-
bat s̄ qui carnis hmlitate assūpserat omnem
iusticiaz implere uolebat Ille xp̄c eximiaz
caritate pro nobis crucem sustinuit et tri-
buta reddidit Nos aut infelices ꝑ illius ho-
nore tributa non reddim⁹ et q̄ filij regni
uectigalibus immunes sum⁹ hꝰ Jeō ¶ Et nō
q̄ domin⁹ supra nō uitauit scandalū pha-
riseorū q̄n de escis disputabat hꝰ aut uitat
scandalū eorū qui tributū colligebant quia
illi sapientes isti simplices erant. illi ex c̄tā
malicia isti ex ignorancia offendebant
Scandalū g̃ qd̄ orit̄ ex malicia est q̄tem-
nendū Sz qd̄ oritur ex ignorancia est uitā-
dum salua tamen triplici ueritate sc̄ iusticie
Uite et doctrīe et tale erat scandalum istud
quod hic uitauit quia illi qui colligebant
tributū erant gentiles legem et ꝓphetas ig-
norantes et ꝑꝑt̄ hoc ignorabant q̄ xp̄c esset i-
mmunis a tributo tum q̄ filius dei s̄m naturaz
diuinaz tum quia filius dauid s̄m humanam
et talia scire non tenebant̄ Dare aut tbutū
non fuit cont̄ ueritatem iusticie uite et doctrīe
ideo ꝑꝑt̄ scandalū uitandū uoluit xp̄c hoc
dare Scandalū quippe est dcm̄ uel factum
minus rcm̄ prebens occasionē ruine. Scanda-
lum eñ grece obicere sonat latine Unde sicut
obex in uiā de se habz dare ambulanti occa-
sionē ruine corporal̄ sic dcm̄ uel fcm̄ mi⁹ rcm̄ hz
dare occōz ruine spiritualis Sz ergo obicit̄
de phariseis q̄ scandalizati sunt ex uerbo do-
mini ut supra est dcm̄ et tamen illud uerbū
non erat mi⁹ rcm̄. Dicendum q̄ obex dupliciᵗ
accipitur aut ex natura rei que obicit̄ ut si q̄s
lapidem magnum uel lignum ꝓicit in uia
aut ex uiatoris ambulantis uicio ut si quis mo-
dicum lapillum aut florem ꝓiciat in uia
primo modo dicit̄ scandalum actiuū et hoc
est mortale pc̄tm Secūdo mō passiuū et pt̄
esse ueniale pc̄tm uel etiaz opus meritoriū
Unde bonū opus de se non pstat occasionem
ruine s̄ ex uicio accipientis illud non rite Igit̄
ut ait Gre. considerandum est quia inq̄ntum
sine pc̄to possumus uitare ꝓximoꝝ scandalum
debemus Si aut de ueritate scandalum su-
mitur utilius nasci scandalum ꝑmittit̄ quaz
ueritas relinquat̄ ¶ Considerā hic quia dūs
cuius sunt omīa tante paupertatis fuit Ut
Unde tbutum solueret non habēt licet eñ loculos
haberet et iudas in eis pecunia portaret ea
tamen que sibi ad usus paupm data erant in
usus suos seu alios cōuertere nephas reputauit
nobis q̄ exemplum utile in hoc tribuit et rlig̃
Ergo si uiuens de pr̄imonio xp̄i inutilit̄ expen-
dit res pauperum tenet̄ ad restitucionem
et satisfaciendum Sz quomō ea restituet
cum non habeat alia nisi de pr̄imonio xp̄i nō
apparet nisi ꝓpriis manibus hoc elaboret

uel neceſſitatem ſuam ita ↄſtringat et coartet
et de ↄſidno pauperibus ↄſtituat que dilapidat
uel ſaltem deuotorum ſubſidium ad hoc faciedū
imploret ¶ Quia uero in reddicione tributi et
equalitate precii petrus fuerat domino compa=
ratus eſtimantes diſcipuli petrū eis preferri
et omnibus eſſe prelatum quia a capitaneis col=
ligebatur tributum cogitabant quis eorum eēt
maior apli ex multis preſumebant petrum
a xpo eis preferri et qm̄ ei claues regni celo
rum daturum et eciam ſupra petram fidei a
qua ipe nomē accepit edificaturū ſe pmiſit
et qm̄ ipo cum iacobo et iohanne in monte aſ=
ſumpſit ubi eiū ſfiguratus fuit et xpc tributū qd
pro ſe et pro ipo ſoluit et eum ſibi quaſi parifi=
cauit et ex hijs maior omnibus uidebatur et ideo
ad querendum mouebantur Iſta queſtio multo=
cies fuit inter diſcipulos xpi uentilata pmo eni
de ea cogitauerunt ut dicit hic lucas. ſo de co=
gitata diſputauerit in uia dum irent caphar=
naum incipientes conqrere mē ſe quis eorum eēt
maior ut dicit marcus Tercio diſputata ingro
determinandam ppoſuerūt ut dicit matheus et
nichilominus de ipa contenderunt ut infra i
cena domini dicit lucas Cum eni uenissent
Capharnaum et dominus pro ſe et petro tributū
ſolueret ceteri apli porem cogitaciōz augebant
et ex pteritis et ex iſto intrauit cogitacō in eos
ut luc dicit quis eorū eēt maior dominus
aut uidens in mente diſcipulorū ſup hoc co
gitacioz exortam pus ꝙ augmētū ſuſcipet ra=
dicatus eam euellere uolens queſiuit de con
queſicione quam ut marcus refert habue=
runt in uia ¶ Et tunc in illa hora uidentes
ſe dephenſos ab ipo de cotentōe maioritatis
acceſſerūt ad eū ut matheus dicit tudentes
et dicentes Quis putas maior eſt in regno
celorum i. in collegio iuſtorum uel merito in
eccia militante uel pmio in eccia triumphāte
Et uolens dominus deſiderium gloie humilitate
ſanare ait illis Si quis uult primus eē merito
uel premio erit et ſit om̄i nouiſſimus et om̄i
miniſter humilitate et obſequio ut nouiſſimus

ſit cord et miniſter actōe Unde ambro. Cum=
que uult ſicem pueire regnando prius eum
preueniat obſequendo Vincat eū officiis ut
poſſit uincere ſanctitate Si eni te nō leſit
frater obſequium meretur ut diligas Cd ſi forſi=
tan leſit magis obſequium meretur ut uincas
hoc eni iure xpianitatis ſumma eſt ut a=
mantibus vicaſſitudinem ledentibus paciam
rependamus Cui ergo fuit paciencior ad i
iuriam potencior ↄſtituetur in regno hec amb.
ſm gloſam ↄtencio iſta potuit eē ex humilitate
Solebat eni unus alium preuenire honore Vn
glo. Cauſa ↄtencionis nobis incognita eſt ſʒ nō
eſt incredibile qm̄ ſe inuicem honore pueire
certarent Non aſſerit glo ꝙ ita fuit ſʒ ꝙ ita
eſſe potuit ſm uero Criſo. ↄtencio iſta fuit e
lacionis. Unde dicit ꝙ paſſi ſunt ad humanū
diſcipuli de principatu ↄtendentes et licz fuit
iſta ↄtencio de principatu non tn̄ ibi fuit pec
catum ſm ipm quia non de principatibus ter
renis ↄtendebant ſʒ de ſpualibus in celo Unde
matheus quis putas maior eſt in regno celorum
hoc infirmitatis erat ut dicit Criſo. nos aut
ad infirmitatem eorū nondum puenimus non
eni querimus quis maior eſt in regno celorum
ſʒ quis maior quis copioſior quis potencior
in regno terre ¶ Et quia in moralibus magis mo=
uent facta quam uerba uolens dns ſupbiam
eorum contundē et eos de humilitate docere ppoſu=
it eis humilitatis exemplum ſenſibile et aduo=
cans paruulum etate et malicia ꝙ tradunt
quidam fuiſſe marcialem qui poſtea a bto pe=
tro miſſus in galliam predicauit lemocen=
ſibus fidem catholicam quorum pmus epiſco=
pus et aplus fuit qui in uirtute humilitatis et
puritate ſimplicitatis pre omnibus excellere ui=
debatur ſtatuit eū pro exemplo in medio
eorum ut ab omnibus uideretur et attente co
ſideraretur cui cuilibz ſe ↄmenſuraret et
imitando coformaret Et merito paruulum ad
uocat ut qui maiores uideri uolentes eſſet
inſtruantur et eum in humilitate et innocencia
imitentur Et amplexans eum qd ſignificat

Solos hu̅iles dignos eſſe ſuo amplexu et di-
lectione qui vere poſſunt gloriari et dicere
leua eius ſub capite meo et dextera illius
amplexabitur me ut magiſter diſcipulos a ſuper-
bia ad humilitatem reuocet ſub aſſercione conteſ-
tatur eis penam niſi ab elacione et inordinato
appetitu honoris re[-] trocedant Amen inquid
dico uobis niſi conuerſi fueritis a ueſtra elaci-
one et maioritatis ambicione et efficiamini
gracia et per uirtutem ſicut paruuli ſunt natura
et per etatem ſcilicet mites innocentes ſimpli-
ces et humiles ac pro ueſtra reputacione non
ſolum maiores in regno celorum non eritis
uerum eciam non intrabitis quia nec in ec-
cleſiam per meritum nec in gloriam per meritum
Utrobique enim eſt xpus oſtium et oſtium hu-
mile et manſuetum eſt oportet intrantem humilem
et manſuetum eſſe O quam terribile eſt uerbum
iſtud Et quis eſt hodie ſicut paruulus Certe
rara auis eſt in terris Rari ſunt illi hodie
et ideo multum poſſumus formidare Si enim dya-
bolus propter ſuperbiam de celo electus eſt multo
magis ſuperbus illuc non intrabit quia ſu-
perbus eicitur quam non admittitur hoſpes et
quia demones inde electi ſunt per ſuperbiam
ideo oportet homines illuc uenire per aliam uiam con-
trariam ſcilicet per humilitatem ¶ Per paruu-
lum enim uult intelligi humilem eo modo loquendi quo
dicitur Saulo cum eſſes paruulus in oculis tuis Unde
dicens ſicut paruuli non uult quod efficiamur
paruuli ſenſibus ſed malicia non etate ſed con-
dicione ut uidelicet formam uirtutis quam natura
duce puer obſeruat nos pro nomine xpi uirtute
racionis induſtria ſequamur quia ut ait ambroſius
non uirtus eſt non poſſe peccare ſed nolle
Unde Jeronimus Non precipitur apoſtolis ut etatem
habeant paruulorum ſed innocenciam et quod illi
per annos poſſident hij poſſideant per induſ-
triam ut malicia non ſapiencia paruuli ſint
ac ſi dicat ſicut iſte paruulus cuius uobis
exemplum tribuo non perſeuerat in iracun-
dia non leſus meminit non uidens pulcram
mulierem delectatur non aliud cogitat et aliud

loquitur ſic et uos niſi talem habueritis innocenciam
et animi puritatem regna celorum non poteritis in-
trare Unde et leo papa Amat xpus infanciam
humilitatis magiſtram innocencie regulam Non ad
lubrica infancie et ad imperfecta nobis primor-
dia reuertendum eſt ſed quod etiam graues annos
deceat inde ſumendum eſt uelox commocionum tranſi-
tus ad pacem recurſus Nulla memoria offenſionis
nulla cupiditas dignitatis amor ſocie dilec-
cionis equalitas naturalis Unde eciam hylarius
paruuli patrem ſequuntur matrem amant proximo ma-
lum uelle neſciunt curam opum negligunt non
inſoleſcunt non odiunt non mentiuntur dictiſque
credunt et quod audiunt uerum audiunt habent
Et hec omnium affeccionum aſſumpta nobis conſuetudo
et uoluntas celorum iter preuium preſtat Re-
tendum ergo eſt ad ſimplicitatem infancium quia
in ea collocati ſpem dominicam circumferemus
hec hylarius ¶ Et nondum quod puericia uſque ad quar-
tumdecimum annum durat per quod intelliguntur
viii proprietates que debent eſſe in homine
qui ſtatuendus eſt iuxta xpm Prima eſt
quod puer paucis eſt contentus et in hoc eſt ſobrie-
tas Secunda eſt quod puer ſedet in puluere et hoc
eſt humilitas Tercia eſt quod non ſentit motus car-
nis et in hoc eſt caſtitas Quarta eſt quod libenter
dat de pane ſuo et in hoc eſt liberalitas
Quinta eſt quod parentibus ſtatim obedit et hec
eſt uera obediencia Sexta eſt quod pueri mu-
tuo ſe diligunt et in hoc eſt mutua caritas
Septima eſt quod non confidit in ſe ſed in ſuis
parentibus ad quos omnes clamores reportat
et in hoc eſt confidencia in deo et conſtancia
Octaua eſt quod non eſt ſollicitus de aliquo et
in hoc eſt uera ſpes in deo Nona eſt quod uerax
eſt et in hoc ueritas que omnem falſitatem
emendancium excludit Decima eſt quod cito
placatur et pro minimo et in hoc eſt benigni-
tas Undecima eſt quod perſonatos homines
expaueſcit et in hoc eſt uerecundia et re-
uerencia Duodecima eſt quod non pudet
puerum indicare eciam panem et in hoc eſt
recognicio proprie paupertatis et fragilitatis

Tredecima est q simplex est et in hoc est simplicitas et innocencia. Quartadecima est q hilaris est et in hoc est hilaritatis gra. Isti sunt anni et proprietates pueri spirituales quos qui haberet xpo cum apprehenderet et iuxta se statueret. Deinde dominus postq exclusit q non superbi et hono appetitores s parui et humiles intrabunt i regnu celorum concludit responsione ad premissaz aplorum questioz dicens. Quicumq ergo humiliauerit se sicut paruulus iste hic maior est .i. erit in regno celorum. sis hic minimus per humilitatem quia quanto hic humiliaberis et minor fueris tanto ibi exaltaberis et maior eris. Arguimus ergo sic. Or simplicat ad simplicat et magis ad magis. si ergo puus per humilitatem est magnus in regno et paruulus erit maior. Igitur si hic es minor aliis in humilitate eris in regno celoz maior in dignitate illis quos excedis in humilitate. Quanto hic fuit humilior erit hic maior per graciaz quia humilitas est vera disposicio ad gram suscipiendam. Deus enim superbis resistit humilibus autem dat graciaz et talis erit maior in celo per gloriaz. Aliter paruulus in medio statuitur cum vere humilis in statu dignitatis ponitur quia tunc sicut lucerna sup candelabrum ponitur aliis in exemplum et plus honoratus plus reputat se indignum. Et nisi alii a superbia conuersi fuerint et efficiantur sicut paruuli imitantes eius humilitatem et non aspirantes ad dignitatem non intrabunt in regnum celoz. Nam augusta est porta et ideo tumidi et grossi per superbiaz transire non possunt per ipaz s tm humiles et graciles spm inflatum non habentes. Et ad refrenacioz zeli et superbie i aplis qui honorari cupiebant inducit eos non ad querendum honorem s ad exhibendum non q̄ buscumq s paruulis et humilibus et abiectis eos honorando et obsequia caritatis eis exhibendo dicens. Et qui susceperit vnum puulum talem humilem scz et fidelem mee innocencie imitatorem in nomine meo .i. ppter meum amorem et nomen quia xpianus est etiā nomine insignitum vel ad mei nominis inuocacioz xpm ad hospicium recipiendo et necessaria ministrando et p hoc intelliguntur omnia alia beneficia que ppter deum impenduntur. me suscipit inhabitantem in isto et illum qui me misit scz patrem meum quia ego in patre et pr in me est. Nam deus ab eo vere suscipitur qui ei conformatur. Unde Ambro. Qui enim imitatorem xpi recipit xpm recipit et qui ymaginem dei recipit recipit deum. lz amb. Quis talem suscipit affectu ad compaciendum affatu ad consolandum. effectu ad subueniendum paratus ad sufferendum me suscipit. Magno ergo honore suscipiendi sunt pauperes et humiles siquidem in ipsis deus suscipitur. Unde theo. Vide quantum bz humilitas patris namq et filii inhabitacioz meretur et etiam spus sti qui dicat dns sm Criso. Non solum si tales efficiamini mercedem magnaz accipietis s et si alios tales ppter me honoraueritis ita michi humilitas et simplicitas valde est honorabilis. Vel sm Jeronimum. Nec cum delatum fuit aplis se putent honoratos adicit non illos sm merito s magri honore suscipiendos quia principalius illi fit cuius gracia et honor fit. Et q dominus dixerat. Qui susceperit vnum paruulum talem in nomine meo me suscipit significans q humiles suscipiendi essent intellexit Johannes q eos non in nomine eius recipiant qui non sincere ambulant. Unde dixit ei. Magister vidimus quendaz in nomine tuo .i. inuocacione nominis tui eicientem demonia et prohibuimus eum ne scz hic in nomine tuo ageret quia te non sequitur nobiscum .i. sicut nos scz mente et corpore et non obsequitur in vita nec relinquit omnia. Quasi diceret hic in nomine tuo recipi non dz. Ihesus autem respondit. Nolite prohibere eum qui diceret. Non debetis bona vel signa facientem prohibere quia mecum est. Nemo enim faciens virtutem in nomine meo cito et de facili loquitur mala de me eris ingratus michi de tantis beneficiis. Qui enim non e

Adversum nos prorsus et manifeste pro nobis est quodammodo et ex parte sed iniquitatum adversum nos non est et contraria doctrine nostre non docet quamvis tamen ex nobis non sit. Nam licet signa facientes quandoque desperantur deus tamen cuius invocacio sit fiat honoratur secundum theod' discipuli prohibuerunt eum non quidem invidentes sed operacionem miraculorum dubitantes non enim eum eis miraculorum potestatem accepeat neque enim dominus eum mittebat sicut illos neque ipsum in omnibus sequebatur. Unde ut dicit Cyrillus oportebat magis pensare non hunc xpm esse miraculorum auctorem sed graciam que est in eo que in virtute xpi miracula perficit. Multe sunt differencie donorum xpi sed quia tradiderat salvator potestatem apostolis ut spiritus immundos eicerent putaverunt nulli aliorum sed sibi solis licere concessam gerere dignitatem et ideo accedunt sciscitantes si liceat et aliis hoc agere secundum Cyrillus. Unde noluit dominus illum qui se non sequebatur ab operacione miraculorum non prohiberi ut discipulos instrueret in humilitate ne gloriarentur ne superbiendo gauderet in miraculorum operacione nec sue virtuti ascriberet sed xpi dum viderent eum qui xpm non sequebatur eicere demonia ut quos humiliare conatus est ex parte prius eos eciam humiliet ex illius qui xpm non sequebatur. Et quamvis non esset tante perfeccionis ut in omnibus xpm sequeretur ut apostoli sicut nec modo omnes fideles secuntur xpm per religionis ingressum tamen in xpm credebat et ideo dicit esse cum eis et non contra quia nomen xpi non blasphemabat ut iudei quos dicit contra se esse secundum ambro. non reprehenditur iohannes quia hoc ex amore faciebat nam papiam devocione diligentis deum et a deo dilectus putavit excludendum esse a beneficio eieccionis demonum et huiusmodi qui non utebatur officio discipulatus et obsequio sequendi dominum sed docetur infirmorum firmorumque discernere quia dominus et si remuneret forciores non tamen excludit infirmos et neminem a bono quod ex parte habet esse arcendum. Unde ad hoc

Probans quod non dum habet esse provocandum et invitandum hec ambrosius. Tales eciam ob salutem admittendi censentur aliorum et non tantum propter illos quam propter aliorum utilitatem est gaudendum quia licet sibi quandoque noceat multis tamen in eccia. Unde beda hac doctus sinodicit apostolus. Unde sive occasione sive veritate xpus annunciatur et in hoc gaudeo sed et gaudebo. Itaque in hereticis et in male catholicis non sacramenta communia in quibus nobiscum sunt et adversum nos non sunt et domini non secuntur nobiscum detestari et prohibere debemus secundum Beda. Et non solum talis eieccio demonum fiat ad declaracionem virtutis xpi sed eciam quia beneficia divina non solum dantur per maiores sed eciam aliquando per minores et imperfectos ut in hoc eciam declaretur virtus nominis xpi que per magnos et parvos indifferenter perficit operari. Unde theo. circa virtutem xpi virtutem qualiter per indignos et non discipulos eius gracia operatur. Sic et per sacerdotes sanctificantur homines quamvis sacerdotes sancti non fuerint. Unde theo. Si ergo a malis fiat opus boni de genere non prohibendi sunt hoc facere licet enim opus tale non sit meritorium sine caritate tamen est disposicio ad emendacionem vite per istum qui non erat de societate apostolorum significatur laycus bonus qui non habet predicandi officium tamen bonis verbis et exemplis agit ad expulsionem demonis de cordibus peccatorum quamvis non sequatur xpm per statum religionis et clericatum. Ecce quanta invitacio ad humilitatem ad quam invitat tamquam ad virtutem preciosissimam sed tamen ad eam venire differimus usque ad horam supremam superbientes quamdiu valemus licet per superbiam demones efficiant. Sequitur Oracio

Domine ihesu xpe da michi ut vaniam ad mare recogitando peccatam in amaritudine anime et mittam hamum in cordis contricione et aperto ore in confessione staterem solvam in satisfaccione et sit liber a tributo dyaboli et eius exaccione

Da eciam michi ut conuerſus ab elacione efficiar ſicut paruulus et humilis in oculis meis ſicque per arctam uiam et anguſtam portam merear intrare in regnum beatitudinis paruulos quoque et humiles propter nomen tuum ſuſcipiam caritatis obſequia exhibendo ut te in eis ſuſcipiens a te ſuſcipiar in celo amen.

De paruulis et puſillis non ſcandalizandis exterius uel contempnendis interius Sexti capitulum vi

Poſtquam ergo dominus inuitauit apoſtolos ab elacione et altitudine per ſuſcepcionis honoris que humiliantes ſe ipſos percipiunt nunc reuocat eos ex pena quam incurrunt qui ex zelo contenderint aut moribus ſcandalum poſuerint incurrunt. Nam ſecundum Criſostomum ſicut qui hos honorant propter deum mercedem habebunt ita utique et qui dehonorant id eſt ſcandalizant ultimam uindictam ſuſtinebunt. Scandalizat autem qui ſuo dicto uel facto minus recto occaſionem cuique dat ruine in peccatum ac ſibo uel exemplo compellit ad malum. Et primo monet uitare ſcandalum actiuum ſiue alienum et poſtea paſſiuum ſiue proprium. Eſt ergo ſenſus. Vos apoſtoli nolite altercare de primatu honoris quia ex hoc puſillos et paruulos non etate ſed fide ac nuper conuerſos et in Chriſto natos ſcandalizabitis et perdetis. Unde dicuntur puſilli qui a ſuperba altitudine ſe humiliantes pacienter et humilitate ſponte ſua puſilli fiunt et paruuli qui adhuc ſunt in fide infirmi et de leui ad illicita per mala exempla poſſunt commoueri. Tales autem ſcandalizati non ſunt minores cum cito ſcandalizantur. maiores uero non faciliter ſcandala id eſt offendicula recipiunt. Recte ergo qui ſcandalizari poteſt puſillus dicitur et paruulus eſt quia nullus ſcandalizatur aut ex dicto uel facto alterius in peccatum ruit niſi in quantum puſillus et paruus uirtutis fuerit. Nam magnus et perfecte uirtutis id eſt robuſtus in fide et caritate quicquid uiderit uel audierit aut paſſus fuerit non declinat de facili a fide et ueritate nec ex dicto uel facto malo alterius in peccatum ruit quia ut in pſalmo dicitur non contriſtabit iuſtum quicquid ei acciderit. Dicat ergo

Qui autem ſcandalizauerit unum de puſillis iſtis qui in me credunt expedit ei ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Mola aſinaria dicitur quam trahunt et uoluunt aſini uel equi cum rota in molendinis et per hanc intelligitur quilibet grauis et ponderoſus lapis. Quaſi diceret multo utilius et melius eſt innocentium et penitentem eciam noxium grauiſſima pena uitam finire temporalem quam ſcandalizando et perdendo fratre mortem mereri eternam et eligibilius eſt temporaliter affligi quam eternaliter cruciari ubi Ieronimus. Secundum ritum prouincie loquitur quo maiorum criminum iſta apud ueteres iudeos pena fuit ut in profundum ligato ſaxo demergerentur. Expedit autem ei quia multo melius eſt pro culpa breuem recipere penam quam eternis ſeruari cruciatibus. Non enim iudicat deus bis in idipſum liber Sedeo. Hoc eciam de onere peccati poteſt accipi quia expedit ei ſcilicet peccatori ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius ut demergatur in profundum maris. Mola aſinaria est onus peccati. mare eſt amaritudo contricionis. Peccatori ergo magis expedit cum mola aſinaria id eſt graui peccato demergi in profundum maris id eſt amare et cordialis compunctionis quam reſeruari eterne dampnacioni. Hoc quilibet diligenter uoluit aduertere non indebite et omne peccatum graue ſiue ualde leue. Et ſubiungit Ve mundo id eſt mundanis hominibus ab ſcandalis id eſt propter ſcandala que faciunt aliis. Et quia ſi tam graue eſt ſcandalizare puſillos quod ei qui ſcandalizat unum puſillum magis expedit mola aſinaria in profundum maris demergi quod non eſt paruum ue longe maius ue ſcilicet eternum imminet ipſi mundo id eſt mundi amatoribus et peccatoribus ab ſcandalis id eſt pro ſcandalis que non cauent nec proximos ſcandalizare timent ac tanta et tam magna inferunt ſcandala ue dum paruus ſed et magis prelatorum autem et religioſorum ſcandalum periculoſius eſt et grauius quia eorum factum magis trahitur in exemplum. Et quia poſſet ab eo queri ſi ita malum eſt alios ſcandalizare quare permittis ſcandala euenire